

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 82/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť P. D., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. Š., CSc., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So 41/2010 z 24. novembra 2010 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Sp 38/2008 z 24. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. januára 2011 doručená sťažnosť P. D., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozhodnutiami Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn.

8 Sp 38/2008 z 24. novembra 2009 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 So 41/2010 z 24. novembra 2010.

Zo sťažnosti vyplýva:

„Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 24. novembra 2009, č.k. 8Sp/38/2008-25 potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie, číslo 222-1845/2008 z 27. marca 2008, ktorým rozhodla, že navrhovateľ nemá nárok na úrazovú rentu podľa § 88 zákona č. 461/2003 Z.z., pretože v dôsledku pracovného úrazu, ktorý utrpel dňa 19. decembra 2000, nemá viac ako 40%-ný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca.

Krajský súd v Bratislave sa stotožnil s názorom Sociálnej poisťovne, ústredie a poukázal na to, že zo žiadnych lekárskeho nálezov, zdravotnej dokumentácie a vyšetrení nevyplýva, že k zhoršeniu zdravotného stavu došlo v dôsledku pracovného úrazu, ktoré by mu neumožňovalo vykonávať pôvodné zamestnanie.

Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave navrhovateľ podal v zákonnej lehote odvolanie s tým, že namietal, že Sociálna poisťovňa, ústredie, ani krajský súd riadne nezistil skutkový stav, nakoľko k zhoršeniu zdravotného stavu navrhovateľa došlo v dôsledku a v priamej súvislosti s pracovným úrazom z 19. decembra 2000 a tieto následky mu pretrvávajú dodnes.

Sociálna poisťovňa, ústredie vo svojom vyjadrení uviedla, že síce od 1.januára 2004 do 12. júla 2004 vyplácala navrhovateľovi stratu na zárobku, ale podľa nej išlo len o stratu na zárobku počas trvania práceneschopnosti. Toto tvrdenie je možné považovať za účelové a nepravdivé, lebo navrhovateľ je nepretržite práceneschopný od 13.októbra 2003 až do teraz.

Dňom kedy mu bolo ukončené vyplácanie straty na zárobku, t.j. 12.júla 2004 bol navrhovateľ uznaný za invalidného s 50%-nou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako odvolací súd sa tak isto nevysporiadal s rozpormi nachádzajúcimi sa v spise a riadne nezistil skutkový stav veci.

Navrhovateľ je doposiaľ zamestnaný v D. B., a.s.. Ako revízor, a pri výkone tejto činnosti utrpel dňa 19.decembra 2000 pracovný úraz, keď ho kontorlovaný cestujúci bez cestovného lístka v snahe utiecť pri úteku z vozidla ho stiahol so sebou na zastávku.

V priebehu celého konania nikto neskúmal, či opätovná práceneschopnosť, ktorá nastala dňa 13.októbra 2003 a trvá až po dnes. Je nespochybniteľné, že práceneschopnosť vznikla ako následok pracovného úrazu. Pre posúdenie nároku na úrazovú rentu je podstatné to, či navrhovateľ má v dôsledku pracovného úrazu viac ako 40%-ný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť kontrolóra. Pričom jeho súčasťný zdravotný stav neumožňuje, aby vykonával svoju pôvodnú profesiu a to kontrolóra.“

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo P. D. na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 9So/41/2010 porušené bolo.

2. Postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Krajského súdu v Bratislave bolo porušené základné právo sťažovateľa, podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a to rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. 11. 2010, č.k. 9So/41/2010 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24. 11. 2009, č.k. 8Sp/38/2008.

3. Postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Krajského súdu v Bratislave boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, a to rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24.11.2010, č.k. 9So/41/2010 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24.11.2009, č.k. 8Sp/38/2008.

4. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24.11.2010, č.k. 9So/41/2010 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24.11.2009, č.k. 8Sp/38/2008 sa zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

5. P. D. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške, ktorú stanoví Ústavný súd Slovenskej republiky na základe svojej úvahy, ktoré vyplatí Najvyšší súd Slovenskej republiky v lehote 30 dní od vydania nálezu Ústavného súdu SR.

6. P. D. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet advokátovi JUDr. M. Š., CSc., B.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že označenými rozsudkami krajského súdu a najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho práva „*na súdnu a inú právnu ochranu*“.

A. Vzhľadom na princíp subsidiarity („ak ... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu toho práva, porušenie ktorého sťažovateľ namietal, t. j. základného práva na spravodlivé súdne konanie, k porušeniu ktorého malo dôjsť rozhodnutím krajského súdu, neposkytujú všeobecné súdy na základe sťažovateľovi dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práva.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania rozsudku krajského súdu z 24. novembra 2009 využitím opravného prostriedku, a to odvolania, ktoré sťažovateľ napokon aj využil. Sťažovateľ sa tak domohol účinnej ochrany ním označeného základného práva na spravodlivé súdne konanie už v konaní najvyšším súdom. Na základe sťažovateľom podaného odvolania tak už došlo k naplneniu účelu sledovaného sťažovateľom v konaní o sťažnosti konaním na najvyššom súde.

Ústavný súd preto túto časť sťažnosti smerujúcu proti rozsudku krajského súdu, odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

B. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje tiež za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie

a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania a kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namietal porušenie označených základných práv „na súdnu a inú ochranu“, a z rozsudku najvyššieho súdu vyplýva:

„V danej veci bola spornou otázka, či pracovný úraz zanechal následky, v akom rozsahu a či v ich dôsledku má navrhovateľ viac ako 40%-ný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca.

Z odborných lekárskejších vyšetrení vyplýva, že po úraze u navrhovateľa došlo k parciálnej lézii dolnej časti plexus braxiaiiis vpravo, pričom stav je zlepšený. Na základe predložených lekárskejších nálezov posudkoví lekári sociálneho poistenia zhodne konštatovali, že pracovný úraz nezanechal také následky na zdraví navrhovateľa, ktoré by mu bránili vykonávať doterajšie zamestnanie; je schopný vykonávať doterajšie zamestnanie revízora bez dvíhania a nosenia, ťažkých bremien v pravej ruke a jeho zdravotné ťažkosti môžu byť spôsobené inými ochoreniami, ktoré s pracovným úrazom nesúvisia, predovšetkým Bechtereovou choTobou ako primárnym invalidizujúcim ochorením.

K námietke navrhovateľa, že správny orgán i krajský súd opomenuli, že ide o poškodenie zdravia pri výkone povolania a že neboli vyvodené závery z toho, že k poškodeniu jeho zdravia došlo v dôsledku násilného skutku inej osoby a správny orgán si nevyžiadal informácie od zamestnávateľa a ani ako pokračuje trestné stíhanie kontrolovanej osoby, odvolací súd poukazuje na to, že skutočnosť, že navrhovateľ utrpel pracovný úraz, nebola sporná. Podstatné pre posúdenie nároku na úrazovú rentu je to, či v dôsledku pracovného úrazu navrhovateľa má viac ako 40%-ný pokles schopnosti vykonávať doterajšie zamestnanie. Pre posúdenie nároku na úrazovú rentu nieje dôležitý

priebeh pracovného úrazu ani trestné stíhanie osoby, ktorá ho zavinila, ale zdravotné následky pracovného úrazu.

Krajský súd nepochybil, keď si nepripojil spisový materiál týkajúci sa konania o invalidný dôchodok navrhovateľa, v priebehu ktorého bolo vykonané znalecké dokazovanie ohľadom zdravotného stavu navrhovateľa, keďže posudzovanie zdravotného stavu pre nárok na invalidný dôchodok a pre nárok na úrazovú rentu je rozdielne.

Pre posúdenie nároku na invalidný dôchodok je v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 zákona rozhodujúce, že poistenec má pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať akúkoľvek zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Pre posúdenie nároku na úrazovú rentu je podstatné to, či navrhovateľ má v dôsledku pracovného úrazu viac ako 40%-ný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť kontrolóra. Z uvedeného vyplýva, že pre posúdenie nároku na úrazovú rentu nie je možné vychádzať z posúdenia zdravotného stavu navrhovateľa pre nárok na invalidný dôchodok. Invalidizujúcim ochorením je pritom ochorenie (Bechterevova choroba), ktoré nesúvisí s utrpeným pracovným úrazom.

Z odborných lekárskeho vyšetrení jednoznačne vyplýva, že pracovný úraz nezanechal u navrhovateľa také následky na zdraví, ktoré by mu bránili vykonávať doterajšiu činnosť kontrolóra. Súvislosť invalidizujúceho ochorenia s utrpeným pracovným úrazom nebola preukázaná. Skutočnosť, že u navrhovateľa je prítomná lézia plexus brachialis hornej končatiny vpravo, odporkyňa ani jej posudkoví lekári nespochybovali. Ide o minimálny zostatkový neurologický nález na pravej hornej končatine v zmysle obmedzenia pohyblivosti malíčka pravej ruky ľahkého stupňa. U navrhovateľa sa nerozvinuli súvisiace komplikácie v zmysle ťažkých svalových atrofií, areflexie šľachovokosticovej zložky, poruchy cievnej cirkulácie alebo motorického poškodenia všetkých svalov pravej hornej končatiny, prípadne obmy, ktoré by mohli viesť k podstatnému, viac ako 40%-nému poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať doterajšie zamestnanie.

Okolnosť, že navrhovateľovi bola od 13. októbra 2003 do 31. decembra 2003 a od 1. januára 2004 do 12. júla 2004 vyplácaná náhrada, za stratu na zárobku počas trvania práceneschopnosti z vyššie uvedených dôvodov, nie je relevantná pre posúdenie nároku na úrazovú rentu.

Aj odvolací súd mal za preukázané, že pokles pracovnej schopnosti navrhovateľa na účely priznania úrazovej renty nie je viac ako 40%, a že nárok na úrazovú rentu mu nevznikol. Nepochybil preto krajský súd, keď rozhodnutie odporkyne ako správne potvrdil.“

Podľa názoru ústavného súdu uvedený postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho názoru a záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa so skutkovým hodnotením a následne právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom skutkových a omylov a právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti, tak ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2011